

GEADOPTERDEN OVER HET CONTACT MET HUN BIOLOGISCHE FAMILIE

# THUIS IN TWEE LANDEN



Maureen Welscher

Steeds meer geadopteerden maken een rootsreis naar hun geboorteland. Om hun land te leren kennen maar vooral om hun biologische familie te ontmoeten. Hoe gaat het daarna verder?

In *Thuis in twee werelden* bundelt journalist en adoptiemoeder Maureen Welscher verhalen van geadopteerden en adoptieouders die vertellen over hun ervaringen ná de rootsreis.



Deze opgetekende gesprekken maken één ding duidelijk: wat er gebeurt na de ontmoeting en hoe het contact zich dan ontwikkelt, ligt voor iedereen anders. In het gunstigste geval voelt de geadopteerde zich uiteindelijk verbonden met twee landen, twee families, twee culturen.

Maureen Welscher, de auteur, zegt hierover: 'Voor mij persoonlijk tonen deze verhalen onomstotelijk de kracht van adoptie. Wie de moed heeft om het contact aan te gaan, geeft zichzelf daarmee een completer leven.'

## Thuis in twee landen

**Maureen Davis (counselor en coach):**

*Het paradoxale en emotioneel verwarrende is dat je voelt dat je familie van elkaar bent en tegelijkertijd vreemden voor elkaar bent.*

**Renee de Bode (afstandsmoeder):**

*Ik ben heel blij dat mijn zoon mijn leven is binnengestapt, hoe moeilijk ons begin ook is geweest.*

**Rianne (geadopteerd):**

*Vroeger dacht ik dat ik iets miste, omdat ik niet bij mijn biologische familie opgroeide. Nu weet ik dat alles precies zo is als het heeft moeten zijn. Ik krijg nu onvoorwaardelijke liefde van zoveel kanten tegelijk, wat wil je nog meer?*

Maureen Welscher is auteur van *Adoptiepubers* en *Retourtje Roots*, en moeder van twee geadopteerde kinderen.

ISBN 9789462470903



9 789462 470903

# Inhoud

<b>Voorwoord</b>		7
<i>Anneke Vinke</i>		
<b>Inleiding en aanleiding</b>		12
<i>Maureen Welscher</i>		
<b>Innerlijke rust</b>		17
<i>Maureen Davis</i>		
<b>Familie gevonden in:</b>		
Amerika	Sage	36
Colombia	Consuela	42
	Marcia	48
	Michael	56
Nederland	Pierre	66
	Renee	73
Taiwan	Dionne	82
	Emma	87
	Rianne	95
<b>Nawoord: Contacten onderhouden met je biologische familie</b>		104
<i>Ineke Heesterbeek</i>		
<b>Dankwoord</b>		108

# Innerlijke rust

*Maureen Davis (1949) schreef het boek 'Schatgraven in de kelder van tante D. – zoektocht naar de onbekende biologische ouder'.<sup>1</sup> In dit boek plaatst ze haar zoektocht naar haar onbekende Indische biologische vader in een bredere maatschappelijke context. Volgens Davis is willen weten van wie je afstamt een universeel verlangen dat leeft bij zowel donor-, adoptie-, afstands- en bevrijdingskinderen als bij vondelingen. De combinatie van haar professionele opleiding en haar levensverhaal, vormt Maureen's drijfveer om als counselor en coach mensen te begeleiden die vastlopen als gevolg van (niet-beantwoorde) afstammingsvragen.*

Hoe onderhoud je het contact met familieleden die in een ver land wonen en meestal een andere taal spreken? En hoe vlecht je de zo verschillende levens in elkaar? Er is geen gezamenlijk gedeeld verleden, maar wel een biologische band. Hoe overbrug je die leemte? Deze vragen spelen een belangrijke rol in het leven van (interlandelijk) geadopteerden en hun verre familieleden.

Biologische afkomst is van belang! Wat betekent biologische afkomst eigenlijk? Heel simpel: wie is mijn biologische vader en wie is mijn biologische moeder? Zonder de voortplantingscellen van deze twee personen zou je er niet zijn, zou je niet bestaán. Nog concreter: biologische afkomst is een existentieel gegeven.

Helaas is het tegenwoordig niet voor iedereen zo eenvoudig om te achterhalen wie je biologische ouders zijn. Legaal en illegaal wordt er nogal wat geknoeid met voortplantingsmateriaal en -technieken. Denk aan (anonieme) donorzaadcellen, (anonieme) donoreicellen en aan al dan niet commerciële draagmoeders. Wie graag een kind wil heeft de keuze uit tal van mogelijkheden om dat doel te bereiken. Meestal duurbetaald. In binnen- en buitenland! Andere – soms verwerpelijke – experimenten zoals embryoselectie en de CRISPR-cas9-techniek, waarbij bepaalde genen uit een embryo kunnen worden verwijderd en/of toegevoegd (genetische modificatie), laat ik hier buiten beschouwing.

Gevolg van het scala aan mogelijkheden om 'aan een kind te komen' is dat veel (inmiddels volwassen) kinderen hun biologische afkomst niet kennen en in veel gevallen ook nooit te weten zullen komen. En dat aantal wordt alleen maar groter. Veelal is de kinderwens van ouders kennelijk belangrijker dan het belang van het kind dat ongevraagd en levenslang te maken krijgt met een groot vraagteken over zijn of haar afkomst. Met alle gevolgen van dien voor de ontwikkeling van een stabiele identiteit.

Willen weten wie je biologische ouders zijn is een oerverlangen. Erkenning van dat diep gevoelde en gewortelde verlangen leidt als vanzelf naar het starten van een zoektocht naar je afkomst, naar je herkomst. Zoekend naar antwoorden op existentiële vragen *Wie ben ik?* en *Waar kom ik vandaan? Tot wie kan ik me verhouden?*

## Intergenerationeel familiesysteem

Het gaat niet alleen om het kennen van de biologische ouders. Ieder mens maakt deel uit van een groter geheel, een fijn vertakt systeem, dat ook alle voorgaande generaties omvat: het intergenerationele familiesysteem. Naast de voorgaande generaties, leven ook hun land, hun cultuur en hun taal voort in jou. Ieder familielid heeft zijn eigen plek het systeem en ieder familielid is schakel in de keten van zijn familiesysteem. Met dit familiesysteem ben je onbewust verbonden: een diepe band vanuit zielsverbondenheid. Het bloed van de leden van het systeem verenigt een familie: de bloedband.<sup>2</sup>

Dit is een diepe verbondenheid die om erkenning en respect vraagt. Eer geven aan wat er is en zorgen dat niemand of niets wordt uitgesloten van het systeem. Behalve het eren van mensen is ook eerbied voor de eigen geboortegrond, cultuur en taal belangrijk. Je kunt je voorouders alleen

voluit (respect)eren als je de plek (er)kent waar zij vandaan komen, waar jij vandaan komt. Iemand die zijn geboorteouders en geboorteplek niet kent voelt op de achtergrond (onbewust) een diep gemis, heimwee of een gevoel van niet geworteld zijn, niet geaard zijn.

Het erkennen en (respect)eren van je 'Huis van herkomst' brengt je (en je gehele familiesysteem) tot rust.

*Huis van herkomst<sup>3</sup>*

*Het is een wereld die ik niet ken.*

*Een wereld die het voorbije thuisland  
van mijn ouders is.*

*Mijn thuisland wordt,  
nu ik 't dichterbij haal.  
Eén stap slechts.*

*De huizen van herkomst  
worden ze genoemd.*

*De huizen van de familie,  
waar je bij hoort.*

*Bij blijft horen,  
ook al ben je al lang, lang weggegaan.  
Je hoort bij het huis van de vader,  
van de moeder, van de voorouders  
en bij je eigen huis.*

*Deze wereld aan de overkant,  
is een wereld met geheime namen.*

*Een land van herkomst,  
dat mijn thuisland wordt,  
nu ik het dichterbij haal.  
Eén stap slechts.*

## **Afkomst onbekend**

Gevoelens waarmee iemand die zijn biologische ouder(s) en/of afkomst niet kent, geconfronteerd kan worden, zijn: spanningen, onrust, angst, onzekerheid, onbestemde verlangens, onbestemd verdriet, schaamte, schuldgevoel, onmacht, het gevoel 'anders' te zijn, het gevoel een uitzondering te zijn, het gevoel in de steek gelaten te zijn, aan je lot overgelaten te zijn, wantrouwen, boosheid. Het gevoel iets te missen, maar niet te weten wát. Het gevoel niet te weten wie je bent, het gevoel incompleet te zijn en geen eigen identiteit te hebben.

Gevoelens die vaak jarenlang onderdrukt en verzwegen worden. Onderdrukken en verzwijgen van de (nog niet gekende) realiteit is dan een overlevingsmechanisme geworden: op die manier hoef je de pijn die heel diep vanbinnen aanwezig is, niet onder ogen te zien, niet te voelen.

Juist dat – overigens zo begrijpelijke – onderdrukken en verzwijgen kan leiden tot allerlei fysieke en mentale klachten en tot gedragsstoornissen.

## **Familieopstellingen op tafel**

Familieopstellingen en tafelopstellingen met poppetjes zijn een prachtige manier om die diep verborgen gevoelens in het bewustzijn te brengen. Samen onderzoek je wat er op een diepere laag speelt. Ik werk graag met familieopstellingen op tafel, met kleurige Lego Duplo poppetjes. Dat maakt het mogelijk om – in alle rust en veiligheid – één op één een familieopstelling doen, zonder

dat je daar andere mensen bij nodig hebt. Bij het schuiven met de poppetjes komen ver weggestopte, onbewuste gevoelens aan de oppervlakte, waardoor een verhelderend inzicht in je familiesysteem ontstaat.

Vooraf het visuele aspect van deze tafelopstellingen maakt dat hetgeen er boven komt drijven uit het onderbewustzijn, goed beklift. Je hebt er niet alleen woorden aan gegeven, je hebt het ook daadwerkelijk gezien.

Zo herinner ik me nog levendig een familieopstelling van een jonge vrouw die pas sinds enkele jaren wist dat zij kind van een anonieme spermadonor was. Schoorvoetend begaf zij zich op het pad van zoeken naar biologische halfbroers en – zusters. De donor zelf vond ze eigenlijk niet belangrijk, hij was toch anoniem? Ze voelde zich gelukkig met man en jonge kinderen, maar er leefde ook een onbestemd verdriet in haar.

In de (ruim tweeënhalve uur durende) tafelopstelling die zij maakte, werd het haar langzaam duidelijk dat zij zonder de anonieme spermadonor niet zou hebben bestaan. Aan het einde van de opstelling – waarbij zij de poppetjes zó neerzette als zij het op dat moment voelde – stond de donovader dicht naast haar. Ze sprak vol overtuiging: 'Hier hoort hij te staan, dicht naast me.' Dat wat diep vanbinnen – onbewust – in haar leefde, was zichtbaar en voelbaar geworden. Het herkennen en erkennen van het belang van haar biologische vader heeft haar ertoe aangezet een zoektocht naar hem te ondernemen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan....

### **Onderbewustzijn toelaten**

Ook het verhaal van een dierbare vriend staat me nog helder voor de geest. Wij leerden elkaar kennen in 1999. Ik viel voor het 'Indische' in hem. En hij drukte dat juist weg. Geboren uit Indisch-Europese ouders en tot zijn 5e jaar opgegroeid in het voormalige Nederlands-Indië, hield hij vol: 'Ik ben niet Indisch.'

Zijn moeder – slachtoffer van Japanse interneringskampen – ontwikkelde na vrijlating en na terugkomst in Nederland – een posttraumatische stressstoornis (PTSS).<sup>4</sup> Ook haar man kampte met de gevolgen van zijn oorlogservaringen in het voormalige Nederlands-Indië: hij was stilzwijgend en zwaarmoedig. Hij overleed op vrij jonge leeftijd.

De moeder van mijn vriend was allesbehalve een liefhebbende moeder, zij was agressief en onbeheerst. Regelmatig werd haar zoon hardhandig geslagen. Ze vertoonde hysterisch en extravagant gedrag. Bovenal kleineerde ze haar zoon met opmerkingen als 'Jij bent maar een Indo' en maakte daarmee zijn Indisch-zijn belachelijk. Ze kon helaas niet anders. En hij kon niet anders dan net doen alsof hij niet Indisch was, tientallen jaren lang hij negeerde hij dat volkomen. En daarmee negeerde hij onbewust een stuk van zijn identiteit.

In het begin van onze relatie nam ik mijn vriend mee naar de Pasar Malam Besar<sup>5</sup> op het Haagse Malieveld. Daar brak hij. Hij herkende de geuren van Indië, het eten, de taal, de mensen, de uitdrukkingen, de typisch Indische gebaren. Toen hij in gesprek raakte met een bekende Indische schrijfster, typeerde zij hem als een *Indo kesar*, wat zoveel betekent als 'verdoolde, verdwaalde Indo.' Alles wat hij vele jaren diep in zijn binnenste had verstopt, brak in alle hevigheid los en zocht zich een weg naar buiten.

In therapie leerde hij zijn Indisch-zijn erkennen, respecteren en eren. Dat maakte hem tot een evenwichtige, lieve Indische man.

Ook ikzelf ken het gevoel dat iets dat diep in mijn onderbewustzijn was opgeslagen – en waarvoor ik me lang had geschaamd – plotseling tot leven kwam. In mijn boek *Schatgraven in de kelder van tante D. – zoektocht naar de onbekende biologische ouder* heb ik dit beschreven:

Dertien jaar later, in 1993, deed zich een unieke kans voor om naar Indonesië te gaan. Ik had maar één doel: het graf van mijn vader in Surabaya te bezoeken. Drie weken heb ik doorgebracht in het land waar mijn vader geboren en gestorven is. Drie weken vol gevoelens en emoties, drie weken vol spirituele

gebeurtenissen. Ik herinner me nog als de dag van vandaag het moment dat ik op het vliegveld van Jakarta de grond onder mijn voeten voelde. Ik raakte diep geëmotioneerd, ik voelde en wist diep vanbinnen: hier hoor ik, dit is mijn thuis, hier is 'iets' van mij.

Samen met mijn tante R., de jongste zuster van mijn vader (zij is na de oorlog in Indonesië getrouwd en bleef daar wonen) en haar twee volwassen kinderen, heb ik in dat jaar letterlijk de reis van mijn leven gemaakt. Een reis over Java, van west naar oost. Van haar woonplaats Jakarta naar Surabaya, waar nog een van de twee familiehuizen in haar bezit was.

Het huis waarin mijn grootvader van vaderskant met zijn eerste en tweede gezin heeft gewoond. Het huis waar mijn vader is opgegroeid. Ik heb gelopen op de grond waarop mijn vader heeft gelopen, geslapen in de kamer waarin mijn vader heeft geslapen en 's morgens vroeg ontbeten met nasi in een bananenblad, zoals hij waarschijnlijk ook zo vaak heeft gedaan. Ik proefde de sfeer van het Indische koloniale huis met de zo typische veranda en de prachtige tropische tuin. Ik proefde de sfeer en de omgeving van het gezin waarin mijn vader is opgegroeid. Ik had het gevoel dat ik innerlijk wat dichterbij hem kon komen.

## **Identiteitsontwikkeling**

Het vinden van familieleden – of dat nu biologische ouders, (half)broers of -zusters, ooms, tantes, neven of nichten zijn – is van essentieel belang voor een gezonde identiteitsontwikkeling. Ik schreef daarover in 2014 het volgende.

De Nederlandse familie van mijn moeders kant is traditioneel, streng, calvinistisch, militaristisch, rechtlijnig, matig in alles, spaarzaam, in het gareel lopend, voorzichtig, kortom: een keurig nette familie, levend zonder uitpattingen, 'zoals het hoort'. Het was voor mij een verademing om de warme, hartelijke en levenslustige Indische cultuur van mijn vaders familie te leren kennen. Ik voelde me enigszins opgelucht en 'aangevuld': die eigenschappen zitten dus ook in mij! Ik had een ander, tot dan toe onbekend deel van mijn identiteit leren kennen. De vanzelfsprekendheid waarmee ik in mijn vaders familie ben opgenomen, was en is hartverwarmend.

De eerlijkheid en openheid die ik in mijn boek heb getoond, heeft helaas wel geleid tot een breuk tussen de broer van mijn vader en mij. Mijn oom neemt het mij kwalijk dat ik het zo angstvallig gekoesterde familiegeheim (oplichting en gevangenisstraf) openbaar heb gemaakt. Helaas voelt hij zich kennelijk verantwoordelijk voor het gedrag van zijn broer, mijn vader. Ikzelf daarentegen heb gelukkig juist geleerd de schaamte voor het gedrag van mijn vader – die ik als kind en jongvolwassene zeer sterk heb gevoeld – achter me te laten. Een mens kan nooit verantwoordelijk gehouden worden voor het gedrag van één van zijn ouders. Die ligt bij henzelf, net zoals ik verantwoordelijk ben voor mijn gedrag.

Bewustwording van de achterliggende intergenerationele en persoonlijke omstandigheden en drijfveren van mijn vader (en ook van mijn moeder) heeft ertoe bijgedragen dat mijn boosheid en verdriet zich gedurende mijn levensloop omvormden tot begrip en mildheid jegens hen. En dat geeft rust.

## **Identiteit: nature of nurture?**

Willen weten van wie je afstamt is universeel. Of je nu geadopteerde, donorkind, afstandskind, bevrijderskind of vondeling bent. Ook als de vader is doodgezwegen (uit wrok, schaamte of bij een vechtscheiding) blijft een kind en de latere volwassene zich afvragen: *Wie is mijn vader?* Het verlangen je afkomst te weten is een existentiële wens; het gaat immers om een onomkeerbare band, de bloedband.

De laatste tijd staan inmiddels volwassen donorkinderen volop in de belangstelling. Tientallen artikelen verschenen in dagbladen en tijdschriften, radio en televisie schotelden ons vele documentaires en discussieprogramma's voor. En terecht! Het recht van donorkinderen (van alle

kinderen overigens<sup>6</sup>) hun biologische afkomst te kennen, is te lang gebagatelliseerd en genegeerd.

Eindelijk begint de maatschappij in te zien hoe belangrijk het kennen van je biologische afkomst is voor het ontwikkelen van je identiteit. Veertig jaar geleden werd gedacht dat identiteit vooral ontstaat door opvoeding. Onderzoek naar tweelingen heeft inmiddels uitgewezen dat het DNA van mensen sterk van invloed is op die identiteit. Tweelingen die gescheiden werden en opgroeiden in verschillende gezinnen, bleken als volwassenen veel meer gemeen te hebben dan verwacht. Het aloude *nature versus nurture*-debat is hiermee weer opgelaid.

In dit debat staat de oorsprong van de eigenschappen van een individu centraal. *Nature* geeft aan dat alle eigenschappen van het individu zijn bepaald door aanleg (genetisch materiaal). En *nurture* betekent dat alle eigenschappen van het individu zijn bepaald door opvoeding, voornamelijk door de leefomgeving. In het hedendaagse psychologisch debat is men het erover eens dat beide factoren een belangrijke rol spelen in de uiteindelijke intelligentie en persoonlijkheid van een individu. Maar in hoeverre het ene aspect een grotere rol speelt dan het andere is nog steeds controversieel, in het algemeen en bij meer specifieke zaken. Op basis van de huidige kennis kun je grofweg stellen dat beide aspecten voor 50% van invloed zijn op de ontwikkeling van een individu.<sup>7</sup>

## **Donorkinderen**

De Nederlandse wetgeving is duidelijk: wie vóór 2004 is verwekt met behulp van een anonieme zaaddonor, heeft geen recht om deze donor te leren kennen. Tot die tijd werd donoren verzekerd dat ze anoniem konden blijven. Die rechtszekerheid kan niet worden aangetast. Onlangs bleek opnieuw hoe dat uitgangspunt in de praktijk wringt. Volwassenen die destijds werden verwekt in een Barendrechtse fertiliteitskliniek hebben via een familielid van de directeur/fertiliteitsarts Jan Karbaat sterke aanwijzingen dat hij zélf hun biologische vader is. Via de rechter dwongen ze af dat DNA van de inmiddels overleden arts mag worden gebruikt voor onderzoek. Moniek Wassenaar (36) is een van deze donorkinderen en zij verwoordt het als volgt: 'Wat ik in hem zoek, is herkenning.'

Sinds kort maken moderne DNA-onderzoekstechnieken van buitenlandse commerciële DNA-databanken<sup>8</sup> het mogelijk zelf anonieme donoren te vinden. De vele succesvolle matches van de laatste tijd leiden ertoe dat steeds meer mensen op zoek gaan naar hun genetische en etnische achtergrond. Emi Stikkelman (33), de eerste Nederlandse vrouw die via een buitenlandse commerciële DNA-databank haar tot dan toe anonieme Nederlandse spermadonor vond, zegt het zo: 'Je stuurt je wangslim op en je krijgt er een vader voor terug!'

## **Adoptiekinderen**

De huidige belangstelling in de media voor donorkinderen die hun anonieme zaaddonor willen opsporen heeft ook zijn effect op anderen die niet weten wie hun biologische vader of moeder is. Steeds meer adoptiekinderen schrijven zich in bij de buitenlandse commerciële DNA-databanken, in de hoop via die weg hun biologische ouders te vinden.

Na televisie-uitzendingen van *Nieuwsuur* en *Zembla* over interlandelijke adopties waarbij heel wat is misgegaan, komen er veel vragen van geadopteerden binnen bij de organisatie *United Adoptees International* (UAI). Voorzitter Anand Kaper<sup>9</sup> – die zelf uit India werd geadopteerd en niet weet wie zijn biologische ouders zijn – wil een DNA-databank voor alle geadopteerden in Nederland om zo het zoeken naar biologische familie te vergemakkelijken. Adoptiekinderen uit Bangladesh, Colombia en Sri Lanka zijn daar al langer mee bezig. Veel adoptiepapieren bevatten onjuistheden, zoals verkeerde namen, geboortedata of geboorteplaatsen. Soms kloppen ook de namen van ouders niet, zegt Anand Kaper. Dat veel papieren niet kloppen, komt volgens hem



omdat adoptieorganisaties vaak het belang van het kind uit het oog verloren. 'Het belangrijkste was dat de adoptieouders een kind zouden krijgen.'

United Adoptees International vindt dat betrokken partijen verantwoordelijkheid moeten nemen; de adoptiebureaus in landen van herkomst en in Nederland moeten erkennen dat er fouten zijn gemaakt. Daarnaast moeten ze helpen bij de zoektocht naar familie. De stichting wil zich waarschijnlijk aansluiten bij een al bestaande internationale genealogische DNA-databank. Dit biedt geadopteerden de mogelijkheid een broer of zus te vinden, die ook (door Nederlandse adoptieouders) geadopteerd is. Ook hoopt men familie in het geboorteland op het spoor te komen. Internationaal speelt dit al langer en er zijn bijzondere ervaringsverhalen te lezen op internet.

## **Wetenschappelijk onderzoek**

Tot zover over het belang van het kennen van je biologische afkomst. Geadopteerden die hun biologische familie hebben gevonden, leren hun biologische afkomst vaak pas op latere leeftijd kennen en dat brengt nieuwe en onverwachte gevoelens teweeg. Het paradoxale en emotioneel verwarrende is dat je voelt dat je familie van elkaar bent en tegelijkertijd vreemden voor elkaar bent. Toen ik mijn halfzusje leerde kennen, leverde dat voor ons allebei gemengde gevoelens op: *Ik voel dat wij familie zijn, ik hou van je en tegelijkertijd ken ik je niet.* Dat is lastig en vraagt om tijd en rust. En om de bereidheid af te stemmen op de verschillende verwachtingen en het verschil in tempo waarin iemand toe is aan een volgende stap in de kennismaking.

In de schaarse (semi-)wetenschappelijke literatuur wordt de periode na de reünie – naar mijn idee zeer terecht – 'the recovery process' genoemd.

Aan de ene kant ben je ongelooflijk nieuwsgierig naar elkaar en zou je niets liever willen dan ieder moment van de dag bij elkaar zijn en aan de andere kant komt er zoveel nieuws en onbekends op je af. Je zou het kunnen vergelijken met een verliefdheid. In het ene geval ontwikkelt een verliefdheid zich tot een bestendige relatie en in het andere geval blijkt het een tijdelijk gevoel van euforie te zijn. Dat is afhankelijk van een aantal factoren. In het kort zou je dit kunnen samenvatten als 'klikt het of klikt het niet?' Het aloude spreekwoord 'hardlopers zijn doodlopers' is ook na de reünie tussen adoptiekinderen en biologische ouders van toepassing. Vele ervaringsverhalen getuigen hiervan. Mijn advies is 'gun je zelf en de ander(en) tijd, ruimte en vrijheid.'

## **Gevoelens en emoties na de reünie**

In 1995 publiceerde de Amerikaanse Kate Neal via de website van de organisatie Adoption Resources een essay over de *Post Reunion Emotions* (PRE). Op 23-jarige leeftijd vond zij haar geboortemoeder en daarmee de antwoorden op veel vragen. Zij schrijft *'Once the decision has been made to search and the major obstacles standing in every adoptee's way have been overcome, the work is not yet over! Indeed, much of the pain, but paradoxically also much of the opportunity for growth and gratification comes after the reunion.'* Na de reünie begint het echte werk pas! Deze *post-reunion* periode draagt de mogelijkheid tot persoonlijke groei en ontwikkeling in zich, maar daar moet hard voor gewerkt worden. Neal beschrijft een aantal stadia van de *post-reunion* periode. Zoals de beslissing wel of niet te gaan zoeken naar je biologische ouders van individu tot individu verschillen, zo verschillen de emotionele stadia na de reünie ook van persoon tot persoon.

Neal herkent in deze stadia de vijf stadia van rouwverwerking van de Zwitsers-Amerikaanse psychiater dr. Elisabeth Kübler-Ross (1926-2004).

1. shock en ontkenning (verdoofdheid en ontreddeering: er is nog geen emotionele ruimte om de realiteit van de reünie in je innerlijk toe te laten; angst voor de consequenties)

2. woede en schuldgevoel (naar adoptieouders, naar de geboortemoeder, moeite het verleden vóór de reünie te accepteren, frustraties)
3. de impact van de realiteit bagatelliseren of 'wegredeneren'
4. verdriet en depressie
5. acceptatie

Dit proces kan – evenals een rouwproces – een aantal jaren in beslag nemen. Professionele begeleiding kan daarbij van grote waarde zijn. Inzicht en acceptatie van hetgeen zowel de geboortelouder als de adoptielouder je hebben gegeven in het leven, zal tot innerlijke rust leiden. De beide families worden niet meer met elkaar vergeleken, maar er is inzicht en erkenning dat iedere familie zijn eigen, waardevolle aandeel heeft gehad in de vorming van de kracht en de essentie van je persoonlijkheid. Grofweg gezegd heeft de biologische familie het aspect *nature* bijgedragen en de adoptiefamilie het aspect *nurture*. Het is de (levens)kunst die mix kunnen aanvaarden en respecteren.

In 2015 deed bachelor studente Psychologie Anita Borgerink voor haar afstudeerscriptie aan de Universiteit van Twente kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van interlandelijk geadopteerden na de hereniging met de biologische familie.<sup>10</sup> Evenals Kate Neal geeft zij aan dat de hereniging meestal goed verloopt, maar dat zich daarna vaak nieuwe (en onverwachte) problemen en dilemma's voor de geadopteerden aandienen.

Borgerink: 'De ontwikkeling en verduurzaming van de relatie is afhankelijk van vele factoren. Uit onderzoek van Gladstone & Westhues (1998)<sup>11</sup> blijkt dat relaties tussen geadopteerden en de biologische familie zich ontwikkelen onder invloed van structurele factoren, interactieve factoren, motiverende factoren en de verwachtingen van de biologische familieleden. Structurele factoren zijn de reisafstand en reiskosten, maar ook verschillende levensstijlen en graad van welstand. Met name bij interlandelijke adopties zijn dit belangrijke factoren die meespelen in de contactfrequentie bij de geadopteerden.

Interactieve factoren kunnen bestaan uit de houding van de adoptiefamilie ten opzichte van de hereniging en de mate van responsiviteit van de biologische familie. Motiverende factoren zijn het plezier en betrokkenheid die partijen ervaren in het contact. Daarnaast spelen normen en vooruitzichten van de biologische familie ook mee in het ontwikkelen van een relatie: verschil in attitude ten opzichte van bijvoorbeeld roken, alcohol- en drugsgebruik, religie en agressief taalgebruik. De biologische familie en geadopteerde hebben verschillende verwachtingen van het contact.'

## Social media

In de periode dat er nog geen *social media* waren, bestond het contact tussen geadopteerde en de gevonden biologische familie in een ver land uit niet veel meer dan af en toe een brief met een paar fotootjes en – als de financiële middelen het toelieten – uit af en toe een kort telefonisch contact. De social media hebben daar verandering in gebracht.

Borgerink schrijft daarover het volgende.

'Het merendeel van de relevante onderzoeken is uitgevoerd voordat de 'nieuwe media' beschikbaar waren, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden. Er is geen onderzoek bekend waarin de rol van sociale media in het contact tussen geadopteerde en biologische familie expliciet wordt benoemd. Met nieuwe media worden dragers zoals pc's en smartphones bedoeld in combinatie met (mobiele) internettoepassingen zoals Skype, Facetime en sociale netwerksites zoals Facebook, WhatsApp, Twitter e.d. (de sociale media). Uit de interviews bleek dat nieuwe en sociale media een belangrijke rol speelden bij de facilitering van het contact tussen geadopteerde en diens biologische familie. Contact onderhouden wordt hierdoor laagdrempeliger en frequenter. Communicatie wordt steeds gemakkelijker want men is niet afhankelijk van een tolk, dankzij bijvoorbeeld Google Translate. Facebook is wereldwijd het grootste sociale netwerk met 1,79 miljard gebruikers (januari 2016, md). Het aantal gebruikers zal alleen maar toenemen. De grootste groei op online gebied zal de komende jaren in Afrika en Azië te zien zijn ([www.marketingfacts.nl](http://www.marketingfacts.nl)).'

Social media zijn goed voor een voor frequent (oppervlakkig) contact en om foto's uit te wisselen, maar een diepgaand contact vraagt om een andere inspanning, en dat zal – zeker bij interlandelijke adoptie – niet altijd mogelijk zijn. Denk aan afstand, reiskosten en taalbarrières. Het onderhouden van contact is uiteraard gemakkelijker als (een deel van) de familie dichtbij woont.

Borgerink: 'Doorgaans wordt het contact tussen geadopteerde en biologische familie onderhouden door het land van herkomst te bezoeken en tussentijds schriftelijk en telefonisch contact (Van Berkel & Kaptein, 2004).<sup>12</sup> Er is geen onderzoek bekend dat zich richt op de rol van nieuwe media zoals Skype, Facebook en e-mail in het contact tussen geadopteerde en biologische familie. De meeste onderzoeken over relatieontwikkeling tussen geadopteerde en biologische familie dateren van voor het ontstaan van de nieuwe (social) media.'

Het verwateren en/of geheel verbreken van het contact tussen geadopteerde en biologische familie gebeurt vaak omdat de communicatie (te) gebrekkig verloopt en er over een weer niet aan de verwachtingen wordt voldaan. Hoe verdrietig het ook kan zijn dat de relatie niet bestendig kon worden, vermoedelijk gaat in deze gevallen op wat ook voor donorkinderen geldt: het weten wie de biologische ouder is, geeft innerlijke rust.

### **Innerlijke rust**

In deze bijdrage heb ik beschreven hoe diep het verlangen kan zijn om te weten van wie je afstamt en hoe belangrijk het is om je biologische ouders te mogen kennen. Hoe moeilijk het kan zijn om de verwarrende gevoelens die je ervaart als je (nog) niet weet wie je biologische familie is, te erkennen. Hoe moeilijk het kan zijn om dat diep in jezelf verstopte verlangen toe te laten. Toe te laten dat je maar één ding wilt weten: *wie ben ik en waar kom ik vandaan?* Daarbij ga ik uit van mensen die dat verlangen (her)kennen en dat verlangen willen vervullen.

Er zijn natuurlijk ook kinderen en volwassenen die zeggen geen enkele behoefte te hebben om erachter te komen wie hun biologische ouders zijn. Ze zeggen gelukkig te zijn met hun bestaan, zónder die informatie. Ik respecteer hen en durf tegelijkertijd voorzichtig te opperen dat wie zich niet interesseert voor zijn genetische afkomst, zichzelf niet écht, waarlijk en zuiver onder ogen durft te komen en zichzelf niet de kans geeft zich ten volle te ontwikkelen en ontplooien. Zij ontkennen (onbewust) een essentieel deel van hun wezen.

Misschien een boude veronderstelling, maar té vaak zie ik gefrustreerde volwassenen om me heen die zeggen: *'Ik heb er geen last van dat ik niet weet wie mijn vader of moeder is, ik hoef niet te weten wie mijn biologische ouders zijn.'* Zelf zien ze niet hoe krampachtig en 'gemaakt' ze soms in het leven staan. Hoe ze vluchten voor hun werkelijke gevoelens, voor hun werkelijke verlangens. Vluchten in uiterlijkheden, luxe, drank, drugs, keihard werken, seks en/of sociale media. Verslavingen om maar niet écht te hoeven voelen.

Vanuit mijn vakgebied begrijp ik hen en tegelijkertijd vind ik het verdrietig, omdat het mogen kennen van je afkomst een mens zoveel innerlijke rust brengt. En dat is wat ik iedereen gun.

---

<sup>1</sup> Schatgraven in de kelder van tante D. – zoektocht naar de onbekende biologische ouder, Maureen Davis, 2014, Uitgeverij Elikser, [www.elikser.nl](http://www.elikser.nl)

<sup>2</sup> bloedband (*de* ~, meervoud *bloedbanden*) verwantschapsbetrekking; het bloedverwant zijn; het verwant zijn aan iemand; familiebetrekking, 'een sterke bloedband' Synoniemen: bloedverwantschap, familiebetrekking, parentage, verwantschap, verwantschapsbetrekking (*Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal*)

<sup>3</sup> *Huis van Herkomst* is afkomstig uit *Vonken van Verlangen* (Systemisch werk, perspectief en praktijk) door Wibe Veenbaas en

---

Joke Goudswaard, uitgegeven door Phoenix Opleidingen te Utrecht, derde druk 2009

- <sup>4</sup> Een posttraumatische stressstoornis (PTSS) wordt veroorzaakt door het meemaken van een (ernstige) traumatische ervaring zoals bijvoorbeeld: verkrachting, mishandeling, oorlogservaringen, ongelukken, terroristische aanslag, het getuige zijn van extreem geweld, ontvoering
- <sup>5</sup> Jaarlijkse Indische manifestatie die sinds 1959 in Den Haag plaatsvindt. Sinds kort is de naam gewijzigd in Tong Tong Fair
- <sup>6</sup> Artikel 7 en 8 van het *Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind* (IVRK) van 1989 zijn er duidelijk over: 'Het kind heeft bij de geboorte recht op een naam en een nationaliteit en om geregistreerd te worden. Het kind heeft het recht zijn of haar ouders te kennen en door hen verzorgd te worden. Het kind heeft recht zijn of haar identiteit te behouden, zoals nationaliteit, naam en familiebanden. De overheid steunt het kind om zijn of haar identiteit te herstellen als die ontnomen is'
- <sup>7</sup> *Meta-analysis of the heritability of human traits based on fifty years of twin studies, 2015*, Tinca J.C. Polderman, Beben Benyamin, Christiaan A. de Leeuw, Patrick F. Sullivan, Arjen van Bochoven, Peter M. Visscher & Danielle Posthuma
- <sup>8</sup> Family Tree DNA ([www.ftdna.com](http://www.ftdna.com)), 23andMe ([23andme.com](http://23andme.com)), Ancestry ([www.ancestry.com](http://www.ancestry.com)) en MyHeritage ([www.myheritage.com](http://www.myheritage.com))
- <sup>9</sup> Anand Kaper is per 7 november 2017 teruggetreden als voorzitter van UAI; Chamila Dilrukshi Seppenwoolde (geboren in Sri Lanka) heeft vanaf die datum de voorzitterstaken op zich genomen. Vanaf 1 januari 2018 is zij officieel voorzitter van UAI
- <sup>10</sup> *Familie gevonden, en nu?* - Kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van interlandelijk geadopteerden na de hereniging met de biologische ouders, Anita Borgerink, juni 2015
- <sup>11</sup> Gladstone, J., & Westhues, A. (1998). Adoption reunions: A new side to intergenerational family relationships. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal Of Applied Family Studies*, 47(2), 177-184. DOI: 10.2307/585622
- <sup>12</sup> Kaptein, M. & Berkel, D. van (1999). *Drie partijen, drie perspectieven. Zoekacties van Nederlands geadopteerden*. 's-Hertogenbosch: Stichting Ambulante Fiom, ISBN 9072137353